

Kulturministeriet
Nybrogade 2
1203 København K

København,
12-08-2016

kum@kum.dk
stp@kum.dk

Hørings svar fra Dansk Folkeoplysnings Samråd vedr. forslag til lov om ændring af folkeoplysningsloven og ligningsloven

Dansk Folkeoplysnings Samråd (DFS) takker for invitationen til at afgive hørings svar til forslag til lov om ændring af folkeoplysningsloven og ligningsloven.

Med den tætte sammenhæng mellem folkeoplysning og folkestyre, der er og historisk har været i Danmark, deler DFS opfattelsen af, at folkeoplysningsloven er et vigtigt instrument til at understøtte befolkningens demokratiforståelse, det aktive medborgerskab og den gensidige forpligtelse vi som borgere har overfor hinanden og fællesskabet.

Det er vores opfattelse at folkeoplysningsloven allerede i dag indeholder regler og bestemmelser, der i tilstrækkelig grad sikrer, at midlerne ikke gives til andre formål end folkeoplysning. Generelt stiller vi os derfor tvivlende overfor anledningen til lovændringen. I baggrunden for forslaget henvises til ”en offentlig debat” og ”eksempler på religiøse forkyndere”. Os bekendt var der tale om en enkelt tv-udsendelse, der påstod at en koranskole modtog folkeoplysningsmidler. Denne påstand er senere tilbagevist af den pågældende kommune. Om end DFS har stor sympati for formålet med lovændringsforslaget, finder vi det betænkeligt i et oplyst demokrati, at lovgivning kan ske på et udokumenteret grundlag.

Når det er sagt, kan vi støtte flere dele af lovforslaget, mens vi har bekymringer på tre områder. Dem kommer vi nærmere ind på i det følgende.

Justering af folkeoplysningslovens formålsbestemmelse

DFS støtter forslaget om at tydeliggøre lovens formål om at understøtte demokrati og grundlæggende friheds- og menneskerettigheder, jf. forslag nr. 1. Vi finder i den forbindelse anledning til at understrege, at det netop ikke kun handler om demokrati og frihed, men også menneskerettigheder. Grunden til at vi gerne vil understrege dette er valget af et af eksemplerne i bemærkningerne til forslag nr. 2:

”Det vil således ikke være omfattet af lovforslaget, hvis en forening f.eks. argumenterer for, at reglerne om udvisning ved dom skal strammes på en måde, som ikke vil være forenelig med Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols praksis om retten til respekt for familielivet.”

DFS mener ikke der bør herske tvivl om at menneskerettighederne skal respekteres og finder derfor eksemplet upassende og vildledende i denne sammenhæng.

Kommunernes tilsynspligt

DFS kan støtte intentionen i forslag nr. 2, hvorefter der ikke kan ydes tilskud eller anvises lokaler til foreninger, hvis formål eller adfærd modarbejder eller underminerer demokrati eller grundlæggende friheds- og menneskerettigheder. Vi har imidlertid nogle betænkeligheder omkring den del, der handler om adfærd, som omfatter to forhold.

For det første, vil vi foreslå at begrebet ”adfærd” erstattes med begrebet ”handlinger” for at præcisere at der skal være tale om målrettede og bevidste handlinger.

For det andet, har vi betænkeligheder ved, at adfærd i forslaget omfatter udtalelser fra og handlinger udført af enkeltindivider, dvs. ansatte, frivillige, medlemmer eller foredragsholdere. Vi vurderer, at det vil pålægge foreningerne en intern kontrol, der ikke er i overensstemmelse med de grundlæggende frihedsrettigheder, og potentielt lægge begrænsninger i medlemskredsen, som ikke er i overensstemmelse med folkeoplysningslovens krav om åbenhed og medlemskab.

Endelig finder vi, at der er risiko for arbitrære afgørelser fra kommunens side, når vurderingen skal foretages konkret og på baggrund af omstændighederne i den enkelte sag. Vi mener, at det svækker den enkelte forenings retsstilling. Vi finder ikke at de præsenterede eksempler yder tiltrækkelig god vejledning til at kommunerne på betryggende vis kan foretage denne vurdering.

DFS foreslår i stedet, at bestemmelsen alene omfatter foreningen og ikke enkeltindivider i tilknytning til foreningen. Vi foreslår at bestemmelsen (§ 4 a.) i stedet formuleres således: ”Foreninger, hvis formål eller *handlinger* modarbejder eller underminerer...” Her vil ”handlinger” være forstået som aktiviteter, der officielt er en del af foreningens virke, og ikke mere eller mindre tilfældig adfærd fra et mere eller mindre tilfældigt medlem.

Offentliggørelse af afslag

DFS støtter offentlighed i forvaltningen og støtter derfor også den del af forslag nr. 8, hvorefter kommunalbestyrelsen fremover skal offentliggøre en fortegnelse over foreninger, der *modtager* tilskud eller har fået anvist lokaler. Men vi er imod den del af forslaget, der pålægger kommunalbestyrelserne at offentliggøre en fortegnelse over foreninger, der får *afslag*. Denne del af forslaget strider mod en praksis i den offentlige forvaltning, hvorefter man af hensyn til ansøgerne ikke offentliggør afslag. Dette princip praktiseres bredt i den offentlige forvaltning hvad enten der er tale om forskningsansøgninger, puljeansøgninger, jobansøgninger el.lign. og bør også gælde her. Især i betragtning af risikoen for arbitrære afgørelser, jf. ovenfor.

Med venlig hilsen

Trine Bendix Knudsen
Sekretariatsleder